

В.В. Ярова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

Т.В. Чумаченко, бухгалтер ТОВ «Богодухівське ХПП» (Харків)

А.О. Олефіренко, здоб. (ДБТУ, Харків)

ПОТОЧНА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної війни кожний господарюючий суб'єкт, що не припинив своєї діяльності, має володіти ситуацією щодо економічної ефективності виробництва окремих видів продукції, виконання робіт і надання послуг, фінансової та інвестиційної діяльності, а також в цілому про свою операційну та іншу діяльність. Робота підприємств у воєнний час характеризується невизначеністю, невпевненістю, тривожністю. Потрібен аналіз ланцюга причин стресового стану економіки для визначення перспектив будь-якого розвитку подій. Це дасть можливість приймати адекватні управлінські рішення.

Використовуючи дані фінансової звітності, нами проаналізована зміна частки дебіторської заборгованості другого розділу активу балансу у загальній вартості оборотних активів і проведено комплексну оцінку роботи підприємства, основним видом діяльності якого є складське господарство (52.10), вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (01.11), допоміжна діяльність у рослинництві (01.61), післяурожайна діяльність (01.63).

За даними балансу підприємства у 2018 р. сума поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів (строком менше 12 місяців) становила 3402 тис грн, або 34,9% до загальної суми оборотних активів підприємства. За п'ять років її вартість зросла у 4.2 рази до рівня 14368 тис грн. Частка її у оборотних активах збільшилася на 19,4% і становить нині 54,3% (рис.1).

Використовуючи близько 30 показників економічної, фінансової діяльності господарства, ми розподілили їх у такі три групи:

– перша група – показники рівня інтенсивності (забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, основними засобами і оборотними активами тощо);

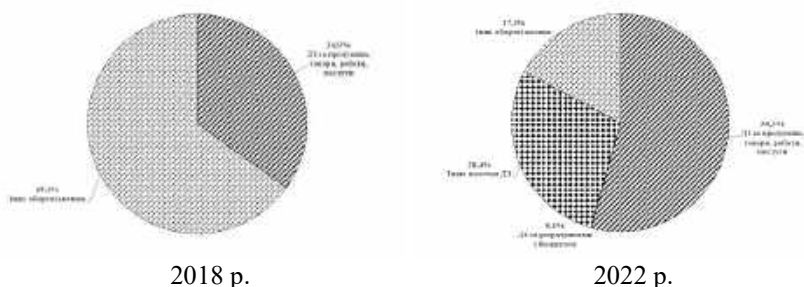

Рисунок 1 – Структура оборотних активів підприємства, 2022 р.

– друга група – показники результатів і економічної ефективності інтенсифікації (фондовіддача, продуктивність праці, фондомісткість, рентабельність (збитковість) основної діяльності, норма прибутку тощо);

– третя група – показники фінансового стану підприємства (коефіцієнти ліквідності підприємства, фінансової незалежності тощо).

На графіку представлена динаміка абсолютного показника вартості дебіторської заборгованості і відносного комплексного показника фінансового стану підприємства починаючи з 2018 року і завершуючи 2022 роком – першим воєнним роком, коли підприємство не припинило своєї діяльності.

Проведене дослідження свідчить про зниження фінансової активності підприємства та його платоспроможності в результаті суттєвого зростання дебіторської заборгованості і сповільнення платіжного обороту під час воєнного стану.

Так, інтегральний індекс фінансово-господарської діяльності за 2021 - 2022 рр. знизився з 1,118 до 0,908. Окрім інших зовнішніх факторів, це пов'язано із розмірами і станом погашення дебіторської заборгованості. Розмір цього високоліквідного засобу її за рік збільшився на 70,3%. Частка її в структурі оборотних активів дійшла до 80%. Ми розраховуємо на ці кошти, а насправді вони в нас відсутні.

Маємо порушення платіжної дисципліни різними стейкхолдерами, суттєві проблеми неповернення боргів дебіторами у короткостроковій перспективі, що становить загрозу платоспроможності, ліквідності, економічній безпеці підприємства.

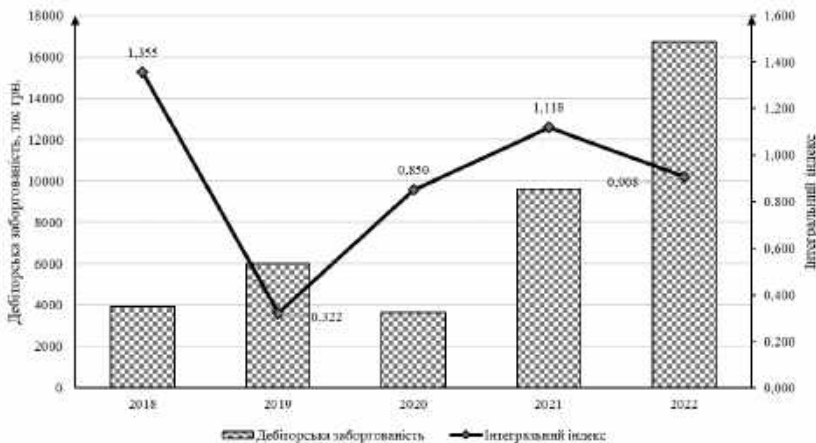

Рисунок 2 – Вплив поточної дебіторської заборгованості на інтегральний індекс діяльності підприємства, 2018 – 2022 рр.

Прорахунки у роботі з юридичними і фізичними особами можуть призвести до непередбачуваних наслідків і спричинити банкрутство підприємства. В умовах військового стану потрібний своєчасний аналіз причин виникнення, термінів погашення, оборотності кожного виду дебіторської заборгованості з метою оптимізації загального її розміру та забезпечення вчасної інкасації боргу.

Інформаційні джерела:

1. Онищенко В. Дебіторська заборгованість. *Головбух*. 16.03.2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7708-debtorska-zaborgovanst> (дата звернення 14 травня 2023).